

[Sandra Bartolović](#)

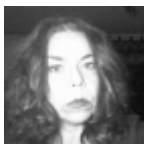
] Čet, 15/07/2021 - 19:13

- 0
- 0
- 0

[Arhiva +](#)

-
-
-

[Sandra Bartolović](#)

] Čet, 15/07/2021 - 19:13

-

[Zaboravljeni smo jer nisu htjeli da se Srbi vrate](#)

Neupućeni neki putnik namjernik naivno bi pomislio da je nabasao na rijetki ekološki i turistički biser. Netaknuta priroda, sve pitoreskna, mirna, pitoma, šume, smaragdna Kupa, livade, polja, ljubopitljive vjeverice što se ne miču s ceste dok te dobro ne promotre pa tek onda, poput kakva prometnika, kitnjastim repom

mahnu i pripuste auto da prođe. Kao da si zalutao u razglednicu. Ili reklamu. Ili se zagubio na stranicama National Geographica. I sve to dok ne stigneš nadomak Petrinje i Gline u kojima se slika stubokom mijenja. Kuće, naseljene ili ne, oštećene nedavnom devastirajućim potresom, brojne u čekanju rušenja, bijela obezdušena, bezlična, dehumanizirana kontejnerska naselja. I sva ta dramatična suprotnost u istom, malom frtalju države.

Nedjelja je poslije podne. Pritisla jara, nalegla sparina. Ulice prazne. Prođe koji auto, tu i tamo naleti bicikl, naiđe i neki kvad. Čeljadi nema, sakrili se od vrućine u kuće, ruševine, pod improvizirane šatore, krošnju kakva stabla, u kontejnere, neke s klimom, neke bez. Presrest će vas kakva mačka, pas jezika isplažena do poda, kokoš istrčala iz obližnjeg dvorišta.

I stižemo tako u Majske Poljane za koje je malo tko do kobnog potresa čuo. „Ajmo vidjeti Vaću“, kažu Maja i Branka. Ajmo. Kod Vaće veselo društvo, sakrilo se od sunca pod svod od vinove loze. Ustaju odmah, skaču na noge, pozdravljaju, vesele se iznenada naišlim poznatim licima. Nude rakiju, to je, kažu, po vrućini najbolje. A mi, bahato i neumjesno pitamo vode, nesvjesni dragocjenosti tog resursa. Dobili smo cedevitu. Ljudi ljubazni, pristupačni, srdačni, nasmijani, skromni, malo imaju, ali sve će s tobom podijeliti i nutkati te hranom i pićem sve dok ne pristaneš.

I dijele s nama tajnu vode vrijedne kao suho zlato, kažu, na ulazu u Majske Poljane prve dvije kuće imaju vodu i struju, a dalje u selu ništa jer u njima žive Srbi.

Nijedna lipa nijedna uložena da se Srbi ne bi vratili

Za prijatelje Vaćo, inače, Vasilije Zinjaja, povjerenik je Majskih Poljana. I baš je usred gradnje svinjca. „Imam svinje koje držim kod susjeda, tu nekih 500 metara gore, jer ja nemam gdje kad mi je svinjac srušen u potresu pa im vozim hranu“, pokazuje nam prema šumi, pokraj nedovršenog svinjca i miješalice za beton. Nadam se da ću za koji dan završiti svinjac pa da dovezem svinje. Imam ih pet komada, oko 140 kila svaka, govori nam, ne bez ponosa.

„Mesar sam i radim kobasice. Imao sam 380 kila kobasica koje su bile na tavanu, u potresu su pale i uspio sam spasiti nekih 50 kilograma, ali još se osjeti taj neugodni miris jer se sve urušilo“, sjeća se tragedije koja mu je uništila dom i ono od čega živi.

„Nemamo vodu. Imam bunar koji nije za piće i pranje, samo za vanjsku upotrebu, ali trebala bi doći za koji dan. Skupit ćemo koju kunicu po selu i ispeći ćemo prase da počastimo te ljude kad nam dovedu vodu, red je. Ja sam povjerenik za selo i moram brinuti za ljude. Pogotovo za ove stare, preko 80 godina koji su u većini, od nas 109 koliko nas je u selu. Mladosti je malo“, i sjetno i brižno će Vaćo.

Kaziva nam naslonjen na budući svinjac da je i prije rata Banija bila zapuštena i zapostavljena, i godinama se nije ništa činilo da se poboljša položaj ovog kraja zato što je riječ o pretežno srpskom stanovništvu. Ali ja sam se tu rodio, to je moj kraj i tu ću i umrijeti i izbjegavam te podjele na podobne i nepodobne jer ljudi su ljudi, odbija Vaćo da ih se dijeli po bilo kojoj osnovi.

No, otkriva nam, činjenica jest da se tu nijedna lipa nije uložila nakon rata da se Srbi ne bi vratili. Jer ako nemaš putnu komunikaciju, struju, vodu, što ćeš tu, evo, moji sinovi se iz tih razloga nisu vratili, reče ne bez tuge u glasu.

Prije rata smo radili i živjeli od poljoprivrede i mnogih tvornica od koje sad nema nijedne, a perspektive će biti ako nas država sada vidi i prepozna, da nam sad da malo vjetra u leđa, pogura nas pa da mladi ljudi ne odlaze u Njemačku ili Irsku nada se obećanoj pomoći iz Zagreba.

Bitno je da imam osnovno za život i da u glavi budem dobar

„Premijer je nedavno puno toga ovdje obećao, ali sve se to svodi na elaborate i velike iznose koje za njih treba platiti, a vjerojatnije je da će se moja kuća obnoviti iz neke privatne inicijative. Nemam ja silne tisuće kuna za platiti te elaborate, ja sam mesar, zakoljem prase i uzmem za to 50 ili 70 kuna, ali nemam te prihode svaki dan. Država nam mora dati do znanja da računa nas i da smo mi njihovi, tko god mi bili i kako god se zvali. Mi smo samo 60 kilometara od epicentra naše države, a kada dođete ovdje, vidite da nema ni vode ni struje. Ja, na žalost, nisam osjetio da moja država osjeća da sam njen i malo joj je nevažno nekih 190 ljudi u Majskim Poljanama ili Dragotinu. Ima osam kilometara odavdje jedno selo u kojem je nekada živjelo 500-injak ljudi, a sada samo jedan jedini i ne možeš do njega nego okolo preko Petrinje, i to kvadom. Može mu pozliti, može umrijeti, ali, sorry, mi ne možemo do vas doći. Sam je, izludio je, jedino što ima je struja. Ima i traktor, ali nema cestu“, opisuje život u svom kraju nekad i sad.

Imam 60 godina i još uvijek sam optimist da ćemo dobiti i struju i vodu i putne komunikacije. Vjerujem da nas država ipak neće ostaviti na cjedilu i da će nam pomoći bez obzira na to koliko smo mali. Inače ovdje za 30 do 40 godina neće biti nikoga nego će biti lovište i onda neka ga zovu kako god žele – Banovac, Banija, Banovina, potpuno svejedno jer neće više nikoga biti, poručuje Zagrebu.

„Optimist sam uvijek bio i kod mene nema 'sad je smak svijeta, pala kuća, pao krov'. Bit će krov. Pa kad će biti? Jebi ga, bit će, ako ne danas, sutra ili za godinu dana. Ima ljudi koji su u depresiji, nije ni meni svejedno, ali bit će, sada je bitno da imam osnovno za život i da u glavi budem dobar“, tješi Vaćo više nas nego sebe i pozdravljamo se uz obećanje o ponovnom viđenju uz prasetinu.

Idemo dalje kroz Majske Poljane i sve dobre vijesti, jedna bolja od druge. Miloš Cuginer i njegovi psi napokon su dobili klimu. Stana i Milan Grubić postali su ponosni vlasnici drvene kuće umjesto kontejnera i vrijedno uređuju okućnicu iako nema dugo da je gospođa Stana operirala kuk. I sve to iz donacija preko inicijative Ljudi za ljude.

Ljudi za ljude za sada osigurali 34 drvene kuće za stradale

Dogradonačelnica Gline Branka Bakšić Mitić ne krije ponos što su putem sada već udruge Ljudi za ljude uspjeli pribaviti 34 drvene kuće ljudima koji su u strahovitom potresu ostali bez krova nad glavom, puno humanije rješenje za život od kontejnera koje je dala država. I još će. U mješavini smijeha i tjeskobe govori nam da je u prvih nekoliko dana šokantnog potresa primila 50 tisuća poziva. Tri su mi telefona pregorjela, smije se.

Nema u Glini i šire koga Branka ne pozna i taj se nije rodio koga ona ne zna. Točno zna i kome se krava otelila, a kome tek treba, na kojoj cesti treba rupu zakrpati, gdje nedostaje ulična rasvjeta, čija djeca nisu mogla pratiti online nastavu jer nema internetskog signala, kamo je otišla ona familija iz žute kuće, koja se kuća za koliko prodaje i kome još fali klima, a kome televizor. Branka je, uz dogradonačelnički posao, i sama iznimno aktivna u Ljudi za ljude jer, kaže, 'dok mi državu dočekamo' i ne završava rečenicu nego nam ostavlja u zraku tri točkice pa nek' si mi mislimo.

„Prije rata banijska su sela bila bogata i naseljena. Bili smo najveći proizvođač mlijeka u ovom dijelu, bila je i kooperacija s Gavrilovićem koji je otkupljivao svu stoku, a imali smo i najveći stočni sajam. Bili smo i drugi u Hrvatskoj po prodaji gumene obuće. Na području Banije prije rata živjelo je preko 22 hiljade stanovnika, a sada na novom popisu stanovništvu mislim da nećemo imati ni šest tisuća. Grad Glina je prvi po iseljavanju ljudi, imali smo sve, a sada nemamo ništa. Bio je taj nesretni rat, nije bio dobar ni za jedne ni za drugei sve je opustjelo jer je puno ljudi otišlo. Primjerice, u Vlahoviću je 2010. godine bilo 19 djece, a sada ih je dvoje u tom selu. Uglavnom su se vraćali stariji ljudi, od kojih je pola već umrlo, a prosjek godina u tim selima je 80, dok u svega nekoliko sela imamo par mladih ljudi“, opisuje nam tužnu današnjicu svog kraja.

„Poslije rata nije se odmah vratilo puno ljudi nego tek negdje oko 2000. godine i ta sela su ostala totalno devastirana, bez struje, i imamo puno sela kojima uopće nije priključena rasvjeta nakon rata iako su sva ta sela prije rata imala struju. Uništen je asfalt čak i na državnim cestama i nitko ništa po tom pitanju ne

poduzima. Politika je digla ruke od ovog kraja i mislim da joj uopće nije u interesu da se oživi. Razvoj Banije trebali bismo bazirati na eko proizvodnji i na turizmu, ali nema interesa za to. Mi smo sad tek nakon potresa dobili internetski signal. Nama djecu roditelji voze na brdo kako bi mogli se uopće mogli online priključiti i pratiti nastavu“, nastavlja s nevjerojatnim primjerima, dodavši sela još nemaju javne rasvjete ni ceste, a, kaže, moram reći da su to srpska sela, i ono što je bilo, sve je uništeno.

Za par godina više neće biti sela

Upitana hoće li ljudi, nakon što je Vlada obećala revitalizaciju Banije, imati motivacije vratiti se, Branka uzvraća da ne zna. Premijer je na Stožeru u Petrinji rekao da ne može garantirati da će do 2025. godine biti završena obnova i mislim da ljudi to neće moći čekati. Oni koji se uspiju snaći će otići, oni koji se snađu i obnove nekako svoje kuće će ostati, a stari će umrijeti. A odlaze i stari iz Gline koji imaju djecu vani, evo, sada je prodano pet kuća i sele svojoj djeci. Kuće se prodaju za deset tisuća eura, realno vrijede 50 tisuća, ali nemate ih kome prodati, priča Branka banijsku svakodnevicu.

Hoće li Banija odumrijeti? Za par godina neće više biti sela. Imamo desetak sela s dva, tri stanovnika i tu se više nitko neće vratiti, nema šanse, pogotovo ako se ne obnovi kompletna infrastruktura, od cesta do vode. Banija je sve ove godine bila zapuštena i zaboravljena jer nisu htjeli da se Srbi vrate, a i vlast se održava na tim međunacionalnim tenzijama. Mi još nismo zaboravili '41., a kada ćemo zaboraviti '91., pita se Bakšić Mitić, koja važnim smatra ekonomski napredak, a ne da gledamo tko je što i da se okrenemo budućnosti.

Problem je za mlade što nemaju nikakvog sadržaja, samo posao-kuća. Evo, mi iz Ljudi za ljude sad smo pokrenuli kino, a i djeca su bila oduševljena STEM radionicom. Sve počiva na volonterima, građanskim udrugama i inicijativama, ništa nije institucionalizirano, a i obnove su odrađene zahvaljujući donacijama ljudi dok država nije još obnovila nijednu kuću, rezignirano će Bakšić Mitić.

I u Petrinji, baš kao i u Glini, većina poslova i događanja naslonjena je na građanske udruge i privatne inicijative. Izmjenjuju se volonteri, humanitarci, koncerti, večeri poezije, sportska događanja, humanitarni teniski turniri, kako hrvatskih umjetnika, intelektualaca i sportaša, tako i srpskih ne bi li se osigurao privid normalnog života u nenormalnoj situaciji.

'Community Revolution'

Mnoge od njih organizira i okuplja Tamara Jovičić, čelnica petrinjske Udruge IKS, koja postoji od 2003. godine kao lokalni volonterski centar za građansko obrazovanje, neformalne edukacije, europske snage solidarnosti, besplatna administrativna pravna pomoć građanima, rad u kaznionicama, rad s djecom u vrtićima, Amnesty International program koji je preko nas prvi put ušao u Hrvatsku u četiri srednje škole na Baniji, interkulturalne razmjene, a sada su ušli i u program Montessorija.

„Situacija na Baniji posljedica je politike posljednjih 30 godina mlade, demokratske države Hrvatske, koja osporava razvoj civilnog sektora jer joj ne paše, jer ovo nije demokratska vladavina. Osim toga, 30 godina imamo politiku kojoj odgovara da ovo područje ostane kakvo jest. Prvo je bilo poslije rata da se Srbi nikako ne vraćaju nazad pa se naseljavalo stanovništvo iz drugih dijelova Hrvatske, i to mahom socijalni slučajevi, bez radnih navika i iskustava, dakle, ovisnici o državnim dotacijama. Pored onoga što smo sami jadni i po sebi bili, trebalo nas je još 30 godina činiti još jadnijima“, daje nam svoje viđenje.

To će biti društveno kulturni centar koji će se rasprostirati na tri tisuće kvadrata ne zvala se ja Tamara, energično će šefica Udruge IKS, pokazujući nam prostor za koji ima velike planove. Već 14 godina imam projekt, ali čekam političku volju. Bit će tu poduzetnički inkubator, klub tražitelja posla, infocentar za mlade, puppet studio za zapošljavanje dugotrajno nezaposlenih, osposobljavanje za rad na šivaćim mašinama, izrađivanje puppet lutka i lutkarske predstave koje

radimo na teme građanskog odgoja i obrazovanja. Projekt stoji već sedam godina jer nema političke godine za takve i slične projekte koji otvaraju nove niše i viši stupanj razvoja i same demokracije o kojoj toliko pričamo, ali ništa za nju ne radimo. Radimo isključivo s ranjivim skupinama, od djece do osobama u staračkim domovima. Projekt smo nazvali 'Community Revolution', što govori o tome kakvo je stanje bilo ovdje, onda i sada, objašnjava znakoviti naziv centra.

Ovo je slijepo crijevo i dolaze nam ljudi iz Zagreba, koji je na 50 kilometara, i ostaju zapanjeni situacijom i standardom života u ovom kraju, Petrinji, Glini, Kostajnici, Dvoru i drugima. Ljudi nemaju kanalizaciju, električnu mrežu, vodu u pojedinim kućanstvima. Imamo zaperke seoske za koje doslovno trebamo helikopter da bismo došli jer su putevi toliko zarasli i zapušteni da je nemoguće njima proći. Bojanski Drenovac kao dijete pamtim kao selo s morem ljudi, bilo je devedestih 900 kućanstava i u svakom troje, četvero ljudi, a danas imaš tri babe od 85 godine koje su došle umrijeti na svoje ognjište. Pa im ni to ne damo nego ih sada iz tih kuća smještamo u kontejnere.

Ovdje imamo jedinstvene ostatke netaknute prirode koja našoj državi može donijeti takav prosperitet samo kada bi netko razmišljao na takav način i prepoznao i ulagao u te potencijale, a ne da se bavimo '41. i '91. Umjesto da se mladim ljudima nude radna mjesta, mi još vodimo ratove, a mladost odlazi u potrazi za kruhom, ali i zbog nesnošljivosti, govori nam Tamara.

Vlada je ta koja prva mora pokazati volju i razumijevanje potencijala ovog kraja i pokrenuti projekte. Trenutačno se osjeti da bi se nešto moglo početi događati po tom pitanju, ali isključivo potencirano potresom, što je strahota i meni je to poražavajući trenutak da se morala ovakva katastrofa dogoditi da bi netko progledao i donekle pokazao neku volju, ogorčeno komentira zašto je vlast tek sada pogledala Baniju i uvjeren je da, bez obzira na moguću revitalizaciju ovog kraja, ako govorimo o stanovništvu koje je otišlo '95. i '96. godine, sumnja da ih ikada više mogu vratiti.

Puni dojmova, od oduševljenja do nevjerice, odlazimo nakon nekoliko sati i pozdravljamo sve te sjetne, ali skromne pa zato ipak sretne ljude.

Napuštamo razglednicu koju zasad nitko ne šalje.

Tekst je financiran sredstvima Agencije za elektroničke medije u okviru javnog natječaja za poticanje kvalitetnog novinarstva. Dozvoljeno prenošenje uz objavu izvora i imena autorice

Rušenje razorenih kuća u potresu prošlog prosinca na Baniji polako počinje, a ruže strpljivo čekaju nove kuće i stare vlasnike

Foto: Ljudi za ljude

Kod mene nema 'sad je smak svijeta, pala kuća, pao krov'. Bit će krov. Pa kad će biti? Jebi ga, bit će, ako ne danas, sutra ili za godinu dana. Sada je bitno da imam osnovno za život i da u glavi budem dobar, kaže Vaćo

Foto: Sandra Bartolović

Stana i Milan Grubić iz Majskih Poljana dobili su drvenu kuću preko inicijative Ljudi za ljudi, a gospođa Stana uporna je u uređenju iako je nedavno operirala kuk

Foto: Sandra Bartolović

Miloš Cuginer i njegovi psi iz Majskih Poljana napokon su dobili klima-uređaj u kontejneru

Foto: Sandra Bartolović

Dogradonačelnica Gline Branka Bakšić Mitić u prvih nekoliko dana razornog potresa primila je 50 tisuća poziva i, kaže, tri su joj telefona pregorjela

Foto: Sandra Bartolović

Kontejnersko naselje u Petrinji, kao prva pomoć onima koji su bez potresa ostali bez krova nad glavom, ali nitko ne zna koliko će ljeta i zima u njima ostati

Foto: Sandra Bartolović

Ne zvala se ja Tamara, ovdje će niknuti 'Community Revolution' multifunkcionalni centar, energična je čelnica Udruge IKS

Foto: Sandra Bartolović

Petrinjska Udruga IKS primila je donaciju Veleposlanstva Ruske Federacije, kontejner u kojemu je smještena improvizirana knjižnica, 'Knjiguška –mjesto za ljekovite priče'

Foto: Sandra Bartolović

Štagalj u Majskim Poljanama odiše nekim prošlim vremenima

Foto: Sandra Bartolović

Impressum

Forum.tm | Nakladnik: neprofitna udruga Dom kulture Zagreb | Adresa: Nova cesta 115, 10000 Zagreb | email: domkulturezagreb@gmail.com | Uredništvo: Dom kulture Zagreb

TKO? Neprofitna udruga Dom kulture **ŠTO?** Forum.tm, prostor za slobodne ljude i one koji to žele postati **KADA?** Jučer, danas, sutra **GDJE?** www.forum.tm **ZAŠTO?** Da bi stvari bile jasnije

[Veronika Rešković](#) dobitnica je nagrade "Marija Jurić Zagorka" za internetsko novinarstvo u 2014. godini, koju dodjeljuje Hrvatsko novinarsko društvo, za seriju tekstova objavljenih na Forum.tm-u.

Oleg Maštruko dobitnik je nagrade "SAP Božo Težak" za najbolji tekst s područja informatike i komunikacija u 2014. godini. Tekst ["Od Milanovićevih sastanaka po SAD-u korist bi možda mogle imati isključivo tvrtke koje posluju s državom"](#) objavljen je na Forum.tm-u.

Portal Forum.tm financijski podupire [Agencija za elektroničke medije](#)

Agencija za elektroničke medije
Agency for Electronic Media

